

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Nc/4/2021
Identifikačné číslo spisu:	1214205203
Dátum vydania rozhodnutia:	02.06.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1214205203.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ G., F.E..D., so sídlom v O., X. XXX/XX, IČO: XX XXX XXX, 2/ Ing. K. B., bývajúcej v F. XXX, 3/ G. B., bývajúcej v V., O. V. XX, všetci žalobcovia zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Bírošová, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická 46/276, IČO: 36 837 857, proti žalovaným 1/ X. Ú. V., R..F., so sídlom v V., U. O. X, IČO: XX XXX XXX, 2/ H., R..F., so sídlom v V., K. X, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dunajská 15, IČO: 36 795 038, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16C/51/2014, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 8Co/290/2018, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Bratislave JUDr. Ondrej Krajčo, JUDr. Jana Vlčková a JUDr. Monika Holická nie sú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 8Co/290/2018.

Odôvodnenie

1. Ing. U. B. (konateľ žalobcu 1/ s oprávnením ho zastupovať samostatne) v prebiehajúcom odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 8Co/290/2018 uplatnil 20. mája 2021 námietku zaujatosti (č. l. 424 spisu) voči členom senátu 8Co Krajského súdu v Bratislave JUDr. Ondrejovi Krajčovi, JUDr. Jane Vlčkovej a JUDr. Monike Holickej, o možnosti jej podania sa dozvedel 18. mája 2021 z notifikácie elektronického spisu. Túto odôvodnil tak, že od jemu známej osoby sa včera dozvedel, že členovia senátu JUDr. Monika Holická, JUDr. Jana Vlčková a JUDr. Ondrej Krajčo boli v minulosti pozývaní na spoločenské akcie organizované bankou X., R..F.. V. Účasť na akciách organizovaných protistranou - žalovaným je vážnym dôvodom na pochybnosť o ich nezaujatosti.

2. JUDr. Ondrej Krajčo, JUDr. Jana Vlčková a JUDr. Monika Holická, sudcovia Krajského súdu v Bratislave, ako členovia senátu 8Co k námietke zaujatosti zhodne uviedli, že tvrdenie o účasti členov senátu na spoločenských akciách organizovaných X. R..F.. V. je nepravdivé, nikdy sa na takejto spoločenskej akcii nezúčastnili, ani na akciu organizovanú X. R..F.. V. neboli pozvaní. Námietku zaujatosti považujú za účelovú. Strany sporu ani ich zástupcov osobne nepoznajú, nemajú žiaden vzťah

k prejednávanej veci. Necítia sa byť zaujatí (č.l. 431 spisu).

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti u namietaných sudcov odvolacieho senátu 8Co Krajského súdu v Bratislave z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

4. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. V zmysle § 52 ods. 1 CSP strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti.

6. Účelom citovaného ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu k stranám (účastníkom), ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu považované za právne relevantné. Týmto skutočnosťami sú právne významné vzťahy sudcu, a to jeho vzťah: a/ k sporu (veci), v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

7. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), ich zástupcom, alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno iba výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Pri posudzovaní týchto dôvodov v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) a napokon aj na závery, ku ktorým dospela doterajšia súdno-aplikačná prax najvyššieho súdu.

9. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

9.1. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz

o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

9.2. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je, či obava stany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

10. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania vecí), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám, ich zástupcom či osobám zúčastneným na konaní, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08). Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému.

11. Nezávislosť je najdôležitejšia vec justície. Nezávislosť súdnej moci je prejavom jej funkčnosti. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom, a to jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, nezávislosť vo vzťahu k vedeniu a kolektívu súdu.

12. Existencia oprávnených pochybností o nestrannosti sudcu závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

13. Z judikatúry ESĽP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní disponuje.

14. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci

jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP.

15. Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

16. V danom prípade žalobca 1/ odôvodnil námietku zaujatosti tvrdením, že namietaní sudcovia mali byť v minulosti pozývaní na spoločenské akcie organizované žalovaným 1/, ich účasť na akciách organizovaných protistranou zakladá pochybnosti o ich nezaujatosti. Svoje tvrdenie odvodzoval od tretej osoby („jemu známej osoby“). Namietaní sudcovia popreli pravdivosť uvedených tvrdení, výslovne uviedli, že sa nezúčastnili ani neboli pozvaní na spoločenské akcie žalovaného 1/, námietku zaujatosti považujú za účelovú. Strany sporu ani ich zástupcov nepoznajú, nemajú žiaden vzťah k veci a preto sa necítia byť zaujatí.

17. Právna úprava vyžaduje, aby odôvodnenie námietky zaujatosti obsahovalo konkrétne skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje zaujatosť sudcu (§52 CSP). Miera obsahovej konkrétnosti spravidla môže predurčovať, či tu môžu existovať skutočnosti, ktoré svojou povahou a intenzitou vykazujú relevantné znaky zakladajúce pochybnosti o nezaujatosti sudcov, alebo ide len o neurčité, všeobecné, prípadne i účelové tvrdenia. Pri rozhodovaní, či je tu oprávnený dôvod na obavu, je totiž určujúce to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú. Závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu, môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre EŠLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám, ich zástupcom či osobám zúčastneným na konaní, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne. Relevantnou je teda len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Vyjadrenia namietaných sudcov neindikujú v tejto rovine odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti. Sudcami popreté tvrdenia žalobca 1/ prezentoval v abstraktnej podobe („v minulosti pozývaní na spoločenské akcie organizované bankou“, „účasť na akciách organizovaných protistranou“, „od mne známej osoby som sa včera dozvedel“). Námietka zaujatosti trpí informačným deficitom a konkrétne neprehrádza ani to, kedy, kde a na koľkých akciách sa mali namietaní sudcovia zúčastniť, prípadne o aký druh spoločenských akcií malo ísť.

18. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 CSP zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Ondreja Krajča, JUDr. Jany Vlčkovej a JUDr. Moniky Holickéj, a preto rozhodol, že nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.